

Редієв Р. А.

аспірант, спеціальність 073 «Менеджмент»,

Андрощук І.О.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ПІДПРИЄМНИЦЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Успішні практики функціонування університетів у різних країнах світу засвідчують, що концепція підприємницьких університетів є досить успішною, адже дає змогу розвивати інноваційні ідеї, комерціалізувати знання та активно впроваджувати їх у практичне поле. Поряд із тим, дана концепція лише зароджується та є поодиноким практикою вітчизняних закладів вищої освіти, не дивлячись на позитивні результати її впровадження зарубіжними університетами.

Перш ніж більш детально зосередити увагу на перспективах розвитку підприємницьких університетів в Україні, вважаємо за доцільне, вивчити притаманні їм особливості.

Підприємницький університет можна визначити як заклад вищої освіти, який сприяє інноваціям і підприємництву серед своїх студентів, співробітників і викладачів. Згідно з концепцією, підприємницький університет складається з п'яти основних елементів: структур, систем, стратегій, лідерства та культури [1]. Як підкреслив Бертон Р. Кларк, підприємницьким університетам притаманні наступні особливості:

- 1) посилення управлінського ядра університету;
- 2) розширення зв'язків з групами і організаціями за межами університету;
- 3) диверсифікація джерел фінансування;
- 4) стимулювання підприємницької активності підрозділів університету;
- 5) розвиток всеосяжної підприємницької культури [2].

Підприємницький вектор діяльності активно розвинутий у найбільш успішних університетах світу. Наприклад, на базі Оксфордського університету функціонує близько 300 підприємницьких структур, які мають загальний річний оборот у розмірі 4 млрд. дол. США [3], тоді як ресурсний капітал Гарвардського університету становить 18 млрд. дол. США [4]. Все це у підсумку дає змогу успішно комерціалізувати результати наукових досліджень викладачів, зокрема, так, наприклад, у Ноттінгемському університеті функціонує парк інновацій, в межах якого розвиваються усі види послуг, пов'язаних із наданням наукового та офісного обладнання, а також офіс трансферу технологій, який дає змогу розвивати партнерство, спільні дослідження, освітні програми, виведення ринку стартапів.

В Україні, законодавчо, концепція «підприємницького університету» не має нормативного визнання. Поряд із тим, варто відзначити, що 13 вересня 2021 року, відбувся запуск стартап-руху в закладах вищої освіти «Підприємницький університет». Дана ініціатива була реалізована стартап-інкубатором УЕР спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Дія.Бізнес, Міністерством освіти і науки України, Українським фондом стартапів, Genesis за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». В рамках якої в 85 закладах вищої освіти України почали впроваджувати вивчення дисципліни «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проектами» з метою розвитку підприємницької культури у

вітчизняних університетах та демонстрації власної справи як альтернативи найманій роботі [5].

Ініціатива включає декілька рівнів, зокрема поширення тренду зі створення стартапів серед здобувачів шляхом формування у них відповідних компетентностей, підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу шляхом долучення до відповідних семінарів та вебінарів, а також активне залучення адміністрації до масштабних структурних перетворень, адже без створення відповідного освітнього середовища не можливо забезпечити ефективне впровадження даної концепції в освітніх закладах вищої освіти України.

Як показує практика, успішне впровадження такого роду ініціатив у вітчизняних університетах, дає змогу успішно розвивати їх діяльність, оновлювати матеріально-технічну базу, створювати потужні лабораторії та інноваційні хаби, що дають змогу не лише посилити значущість таких університетів в межах національної системи вищої освіти, а й підвищити їх роль у розвитку відповідних територій, що вкрай важливо, в першу чергу, для регіональних університетів.

Окрім того, дана ініціатива має успішне продовження у вигляді нової ініціативи, а саме курсу «Технологічне лідерство у хардверних стартапах», реалізацію якого покладено на провідні технічні заклади вищої освіти.

Отже, стає все більш очевидним, що університети, які віддають перевагу концепції підприємництва у своєму розвитку, стають все більш помітними в глобальних системах освіти, що можливо виключно завдяки наявності висококваліфікованих дослідників, передових технологій і партнерству з бізнесовими структурами.

Як результат, такі університети стають не лише провідними у сфері вищої освіти, а й потужною платформою для розвитку інновацій та комерціалізації наукових ідей та, як наслідок, території їх функціонування стають більш перспективними.

Проаналізувавши науковий потенціал вітчизняних університетів, варто відмітити, що за умови належної державної політики, державно-приватного партнерства та створення ефективних підрозділів комерціалізації в університетах можна отримати взаємовигідний результат.

У підсумку, це призведе до підвищення автономії університетів за рахунок фінансування, отриманого від реалізації стартап-проектів, а також, завдяки синергетичному ефекту, принесе користь державі в цілому.

Література:

1. Journal of Entrepreneurship Education (Print ISSN: 1098-8394; Online ISSN: 1528-2651). URL: <https://www.abacademies.org/journals/journal-of-entrepreneurship-education-home.html>
2. Clark Burton R. (2008). Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformation. IAU Press. Issues of Higher Education. Wagon Lane, Bingley BD16 1WA. UK: Emerald Group Publishing Limited. Howard House, 164 p.
3. Веб сайт Оксфордського університету. URL: <https://www.ox.ac.uk/>
4. Веб сайт Гарвардського університету. URL: <https://www.harvard.edu>
5. Підприємницький університет – новий рік розвитку інновацій та стартап-проектів у закладах вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pidpriyemnickij-universitet-novij-rik-rozvitku-innovacij-ta-startap-proyektiv-u-zakladah-vishoyi-osviti>